

Doprinos roditeljskog stila odgoja na percepcirano samopoštovanje mladih odraslih osoba

---

Bunčić Gutić, Sanja

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Dental Medicine and Health Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet za dentalnu medicinu i zdravstvo Osijek**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:243:064399>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-23**

Repository / Repozitorij:

[Faculty of Dental Medicine and Health Osijek
Repository](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

FAKULTET ZA DENTALNU MEDICINU I ZDRAVSTVO

OSIJEK

Diplomski sveučilišni studij Sestrinstvo

Sanja Bunčić Gutić

DOPRINOS RODITELJSKOG STILA

ODGOJA NA PERCIPIRANO

SAMOPOŠTOVANJE MLADIH

ODRASLIH OSOBA

Diplomski rad

Osijek, 2024.

**SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET ZA DENTALNU MEDICINU I ZDRAVSTVO
OSIJEK**

Diplomski sveučilišni studij Sestrinstvo

Sanja Bunčić Gutić

**DOPRINOS RODITELJSKOG STILA
ODGOJA NA PERCIPIRANO
SAMOPOŠTOVANJE MLADIH
ODRASLIH OSOBA**

Diplomski rad

Osijek, 2024.

Rad je ostvaren na Fakultetu za dentalnu medicinu i zdravstvo Osijek

Mentor rada je: doc. dr. sc. Ivana Barić, mag. psych.

Rad ima: 29 listova i 16 tablica.

Lektor hrvatskog jezika: Andrea Eršetić, mag. paed. et mag. philol. croat.

Lektor engleskog jezika: Ena Miškić, mag. educ. philol. angl.

Znanstveno područje: Biomedicina i zdravstvo

Znanstveno polje: Kliničke medicinske znanosti

Znanstvena grana: Sestrinstvo

SADRŽAJ

SADRŽAJ	I
1. UVOD	1
1.1. Roditeljski stilovi odgoja	2
1.2. Autoritativan odgojni stil	3
1.3. Autoritarni odgojni stil	4
1.4. Popustljiv odgojni stil	5
1.5. Samopoštovanje	6
2. CILJ	7
3. ISPITANICI I METODE	8
3.1. Ustroj studije	8
3.2. Ispitanici	8
3.3. Metode	8
3.4. Statističke metode	9
4. REZULTATI	10
4.1. Opća obilježja ispitanika	10
4.2. Deskriptivna statistika odabranih dimenzija ispitivanih varijabli	12
4.3. Korelacijska analiza odabranih dimenzija ispitivanih varijabli	17
5. RASPRAVA	18
6. ZAKLJUČAK	23
7. SAŽETAK	24
8. SUMMARY	25
9. LITERATURA	26
10. ŽIVOTOPIS	28

1. UVOD

Roditelji su prve osobe s kojima dijete nakon rođenja ulazi u interakciju. Roditeljstvo predstavlja najzahtjevniju i najvažniju ulogu u životu pojedinaca koji se odluče na prokreaciju. Roditelji su djetetov izvor socijalizacije te imaju izravan utjecaj na djetetove reakcije, socijalnu i emocionalnu pismenost djeteta. Znanstvenim istraživanjima o privrženosti utvrđeno je da odnos između roditelja ili skrbnika i djeteta započinje ubrzo nakon rođenja trajnom emocionalnom vezom koja djetetu omogućuje sigurnost i zadovoljstvo (1). Prema Bowlbyevoj sociobiološkoj teoriji, kvalitetu odnosa s drugima, ali i samim sobom, oblikuje iskustvo odnosa s roditeljima u ranoj dječjoj dobi. Istraživači s područja roditeljskih odnosa i razvoja privrženosti s roditeljima pretpostavljaju da adekvatna reakcija roditelja na dječje ponašanje u prvim godinama života oblikuje dijete koje će naučiti pokazivati i pozitivne i negativne emocije s učinkovitim sučeljavanjem sa stresom. Na osnovu provedenih istraživanja zaključuje se kako je upravo privrženost koja se uspostavlja ranim odnosom između majke i djeteta osnova i temelj djetetovog ponašanja u obitelji, među vršnjacima i seže do odrasle dobi. Za razliku od privrženosti, u literaturi se spominje i važnost roditeljskog utjecaja na dijete koji može biti direktan i indirektan, a osnovna je razlika u namjeri roditelja da utječu na emocionalno ponašanje djeteta (1). Prema Denhamu i sur. djetetovo emocionalno ponašanje ovisi o načinima izražavanja emocija od strane roditelja te njihovom reagiranju na djetetove emocionalne situacije i stanja. Osim njege i brige o djetetu i njegovu zdravlju, zadaću roditelja čini i briga o djetetovu psihičkom ili unutarnjem zdravlju te socijalnom i emocionalnom razvoju. Roditeljski stilovi koje roditelj primjenjuje odgajajući svoje dijete imaju utjecaj na njegovo fizičko zdravlje, ali i sve ostale aspekte u razvoju djeteta. Brown, Raboteg-Šarić, Steinberg i sur. objašnjavaju kako kombinacija brižnosti i nadzora nad djetetom uz adekvatnu komunikaciju i toplinu rezultira visokom razinom samopouzdanja i socijalne kompetencije. Nadalje, Dusek, Danko i sur. navode roditeljsko odbijanje i kontrolu kao temelj za razvoj dječje depresije i anksioznosti. Iz navedenih istraživanja zaključuje se da je za optimalan razvoj djeteta potrebna kombinacija brižnosti, topline, ali i nadzora, uz poštovanje individualnih karakteristika, kako roditelja, tako i djeteta. Socioemocionalni razvoj djeteta unaprijedit će toplina i osjećajnost roditelja uz roditeljsku čvrstinu u kontroli ponašanja djeteta. Pri tome, od velike je važnosti i provođenje razgovora s djetetom o njegovim pozitivnim i negativnim emocijama. U procesu razvoja stabilnog djeteta na polju socioemocionalnog razvoja važnu ulogu ima emocionalno funkcioniranje u obitelji kao zajednici.

Zadatak je ovoga rada istražiti percepciju odraslih mladih osoba o stilu odgoja svojih roditelja te kako on utječe ili je utjecao na razvoj njihova samopoštovanja.

1.1. Roditeljski stilovi odgoja

Roditeljstvo predstavlja vrlo zahtjevan i kompleksan zadatak uz naglasak velike odgovornosti prema djetetu jer upravo pod vodstvom roditelja dijete ostvaruje pogled na svijet, izgrađuje stavove, karakter i sustav vrijednosti. Prema Čudina-Obradović i Obradović navedene su tri kategorije koje objašnjavaju pojave u roditeljstvu:

- doživljaj roditeljstva: odnosi se na koncept odluke o roditeljstvu i imanju djece te prihvaćanje uloge roditelja
- roditeljska briga i skrb: obuhvaća rađanje djece te poticanje rasta i razvoja djeteta
- roditeljski postupci, aktivnosti i ponašanje: obuhvaćaju sve one postupke koji će odrediti roditeljski odgojni stil.

Roditeljski je stil opći obrazac skrbi koji obuhvaća epizode ponašanja roditelja u odnosu na odgoj djece (5). Određen je obrascima kontrole, susretljivošću, toplinom, ali i kažnjavanjem koje roditelji često koriste s ciljem upravljanja svojom djecom. Prema Maccoby i Matrinu dimenzije su roditeljstva emocionalnost i kontrola iz kojih je definirana klasifikacija roditeljskih stilova ponašanja. Dimenzija emocionalnosti obuhvaća hladnoću i odbijanje djeteta do topline i prihvaćanja djeteta, dok se dimenzija kontrole kreće od slabe roditeljske kontrole do čvrste kontrole nad ponašanjem djeteta (1). Belsky ističe kako individualne karakteristike roditelja kao što su spol i osobine ličnosti te odnosi s vlastitim roditeljima, karakteristike djeteta (dob, spol, sposobnosti) i kontekstualni činitelji imaju utjecaj koji određuje i može usmjeriti ponašanje roditelja i roditeljski stil. Kontekstualni činitelji koji uvelike mogu utjecati na odgojni stil obuhvaćaju stres, bračni odnos, radno mjesto i socijalnu podršku. Osobnost roditelja smatra se najvažnijom determinantom roditeljstva, a roditeljeva interakcija i odnos s djecom ovise o njihovoj osobnosti i psihopatologiji (5).

U ovom radu naglasak je na kategorizaciji stilova roditeljstva Diane Baumrind iz 1967. koja opisuje autoritativni, permisivni i autoritarni stil roditeljstva (2). Godinama kasnije, točnije 1983., tipologiju D. Baumrind proširuju Maccoby i Martin koji definiraju četiri stila roditeljstva: autoritativni, permisivni ili popustljiv roditeljski stil, autoritarni ili autokratski i indiferentni ili zanemarujući (2). Maccoby i Martin na temelju razine topline koju roditelj pruža definiraju: autoritativne roditelje koji su zahtjevni, ali i topli, autoritarne koji su

zahtjevni i ne pružaju toplinu, permisivne koji nisu zahtjevni i daju toplinu te zanemarive koji nisu zahtjevni i ne daju toplinu (2).

Prema provedenim istraživanjima roditeljstvo i stil odgoja na dva su načina povezani sa sve češćom pojavom anksioznosti kod djece. Prvi način povezanosti određen je roditeljskim stilom koji predstavlja okolišni kontekst utjecaja na dijete. Primjer navedenoga česta je roditeljska kritika koja bi mogla povećati djetetovu negativnu percepciju sebe i svijeta te negativno utjecati na samopoštovanje. Druga komponenta povezanosti s anksioznošću obuhvaća roditelje koji sprječavaju suočavanje s problemom, a potiču izbjegavanje što rezultira pojavom tjeskobe kod djece u kasnijim životnim situacijama koje se odnose na pojavu problema i poteškoća u životu (5). Veliku podjelu u znanosti o odgoju predstavlja upravo povezanost roditeljskog stila odgoja i specifičnih karakteristika ličnosti roditelja s potencijalno problematičnim ponašanjem djeteta i utjecajem na njegovu sliku o sebi. Iz navedenog proizlazi i poticaj za provođenje ovog istraživanja kako bi se razjasnila moguća povezanost roditeljskog stila odgoja sa samopoštovanjem kod odraslih mladih osoba.

1.2. Autoritativan odgojni stil

Autoritativan odgojni stil uključuje ponašanje roditelja koje je restriktivno i odgovorno, ali uz puno topline i razumijevanja (1). Karakterističan je po jasnim granicama uz međusobno razumijevanje i pružanje puno podrške i topline te kao takav njeguje stabilno ponašanje kod djece (5). Pozitivno utječe na razvoj socioemocionalnih kompetencija te djeca autoritativnih roditelja lakše razvijaju dobra prijateljstva, odgovornost i povjerenje. Sukladno mnogim istraživanjima roditeljskog stila, utvrđeno je kako, za razliku od permisivnog i autoritarnog stila odgoja, autoritativni stil odgoja pospješuje emocionalnu i socijalnu kompetenciju djeteta (1). Autoritativno roditeljstvo smatrano je najpoželjnijim odgojnim stilom jer rezultira pozitivnim socijalizacijskim kontekstom kod djeteta (8). Uključuje odgovarajuću razinu zahtjevnosti, ali i razumijevanja što rezultira razvojem samopouzdanja i samostalnosti uz adekvatno postavljanje granica (8). Jedno od bogatijih rezultata koje pruža autoritativno roditeljstvo odgovarajuća je razina topline i roditeljske uključenosti uz ostvarivanje povezanosti s djetetom. Dijete je tako podložno roditeljevom utjecaju koji je pozitivan, a rezultat je učinkovitija socijalizacija između roditelja i djeteta. Istraživanje provedeno u Kini, orijentirano na utjecaju roditeljskog stila odgoja na učenje, ukazalo je na pozitivnu povezanost autoritativnog stila roditeljstva i školskih postignuća, pri čemu je majčinska toplina i reagiranje na dječje potrebe pridonijelo pozitivnim rezultatima (10).

Prema Maccoby i Martin djeca autoritativnih roditelja nezavisna su, sposobna za reguliranje vlastitog ponašanja i emocija, zadovoljna i socijalno prilagođena. Kombinacija topline i jasnih granica pozitivno utječe na razvoj samopouzdanja, samopoštovanja i socijalnih kompetencija u adolescenciji. Djeca odgajana autoritativnim stilom imaju tendenciju razviti pozitivnu sliku o sebi te više društvene, kognitivne i evolucijske ishode. Odnos između roditelja i djeteta temeljen je na prihvaćanju, pri čemu je roditelj u ulozi savjetnika, a ne roditelja koji kontrolira. Čudina-Obradović tumači da djeca odgajana autoritativno povremeno djeluju neposlušno zbog slobode u mišljenju i izražavanju vlastite emocije. Navode da to ima više prednosti u odnosu na nedostatke, jer dijete koje slobodno razmišlja i izražava svoje stavove i emocije razvija i veće samopoštovanje. Prema mnogim autorima autoritativan roditeljski stil rezultirat će razvojem mlade osobe s ishodima poput optimizma, otpornosti, samopouzdanja i samopoštovanja te adekvatnim društvenim kompetencijama (2).

1.3. Autoritarni odgojni stil

Autoritarni stil, drugim nazivom opisan kao autokratski odgojni stil, obilježava kombinacija čvrste kontrole i emocionalne hladnoće (1). Opisuje se kao kruti ili strogi stil roditeljstva kojeg karakteriziraju visoki zahtjevi i nadzor nad djecom bez odgovarajuće topline i podrške. Osnovni je cilj ovog odgojnog stila naučiti djecu samoregulaciji i poslušnosti (2). Roditelji koji prakticiraju ovaj stil roditeljstva obično su hladni i odlučuju umjesto svoje djece te ih kritiziraju. Takav pristup može dovesti do anksioznosti i nedostatka samopouzdanja (7). Upravo je to jedan od važnih segmenata brojnih istraživanja, uključujući i istraživanje koje će biti predstavljeno u ovom diplomskom radu.

Komunikacija u obitelji jedan je od mehanizama koordinacije načina odnosa u obitelji te implicira umijeće svakog člana čuti druge članove obitelji i prepoznati i uvažiti njihove osjećaje (9). Komunikacija u obitelji treba biti dvosmjerna, uz dijeljenje informacija i iskazivanje osjećaja jer problem u komunikaciji rezultira negativnim stilovima interakcije. Komunikacija koja je neiskrena i jednosmjerna te stroga i s blokadom na izražaj emocija negativno utječe na dijete pa ono neće imati povjerenje u vlastite osjećaje. U tom bi slučaju moglo doći do povlačenja i gubitka međusobnog povjerenja (9). Komunikacija autoritarnog odnosa roditelj-dijete svedena je na najmanju količinu s prevladavajućim monologom roditelja, mnoštvom kritiziranja i određivanja pravila bez argumentacije. Roditelji koji provode ovaj odgojni stil iskazuju strogoću temeljenu na apsolutnoj poslušnosti uz učestalo tjelesno kažnjavanje svoje djece (8). Mnoga djeca koja su odgajana na ovakav način i u

navedenom okruženju, podložna su učestalim promjenama raspoloženja, povučenošću i vrlo često pokazuju visok stupanj razdražljivosti. Prema provedenom istraživanju o školskom neuspjehu kojem je prediktor autoritarni stil odgoja, utvrđeno je da autoritarni stil negativno utječe na uspjeh u školi i rezultira stvaranjem školske fobije uz negativan utjecaj na ocjene, ali i djetetovu socijalnu prilagodbu i interakciju s vršnjacima koja može biti prediktor slabijeg školskog postignuća (8). Može se zaključiti da je prisutna negativna obiteljska klima koja stvara poteškoće u dječjoj, adolescentnoj pa čak i odrasloj dobi.

1.4. Popustljiv odgojni stil

Permisivni ili popustljiv stil roditeljstva opisan je kao nerestriktivan, bez mnogo ograničenja, uz odgovarajuću razinu topline i prihvaćanja (1). U literaturi je opisan kao kombinacija emocionalne topline uz slabu kontrolu. Popustljiv stil karakterizira nepostojanje ograničenja, mala ili nikakva očekivanja od djeteta, prijateljski pogled na dijete, malo zajedničkog vremena, nedostatak pravila ili smjernica, nedosljednost, nezahtjevnost, dopuštanje djetetu da samostalno regulira svoje aktivnosti (18). Roditelj djetetu prepušta ulogu regulacije vlastitog ponašanja. Dijete je centar obitelji te su njegove želje i zahtjevi uvijek u potpunosti zadovoljeni. Uz to, dijete ima povlasticu naređivati i upravljati. Rezultat popustljivog odgajanja često je formiranje egocentrične odrasle osobe.

Prema Darlingu, djeca odgajana permisivno vrlo su često vođe grupe s rizičnim ponašanjem. Istraživanjima je utvrđeno kako uz autoritarni stil roditeljstva, permisivni također rezultira nedovoljno razvijenim socijalnim i emocionalnim kompetencijama (1). Čudina i Obradović pojašnjavaju da djeca permisivnih roditelja imaju veliku slobodu od rane dobi te postoji velika vjerojatnost da će razviti agresivno ili impulzivno ponašanje uz osjećaj nesigurnosti. Roditeljstvo uključuje postavljanje jasnih granica i pravila, što od roditelja zahtjeva i pojačan napor. Prema navedenom može se zaključiti kako je ovakav stil roditeljstva pasivan otpor prema djetetu, jer je karakteriziran manjkom kontrole (11). Osim navedenog, ističe ga niska razina bihevioralne kontrole te otežana prilagodba djeteta, osjećaj nezadovoljstva, odbačenosti, čak i depresija. Brojni autori navode sveprisutnu epidemiju popustljivog roditeljstva što kod djece rezultira visokom razinom sebičnosti i nezadovoljstva te djecu čini onima koji preuzimaju vlast i mijenjaju dinamiku odnosa u obitelji (4).

1.5. Samopoštovanje

Rosenberg samopoštovanje definira kao odraz pozitivnog ili negativnog stava prema sebi, to jest osjećaj vlastite vrijednosti pojedinca (13). On je jedan od najvažnijih autora s područja istraživanja samopoštovanja te autor *Skale za mjerenje razine samopoštovanja* prema kojem osoba samopoštovanje gradi uspoređujući vlastitu sposobnost i identitet s drugima i njihovom sposobnošću i identitetom. Uspoređujući se s drugima, zaključi li da njihove sposobnosti i identitet nadjačavaju sposobnosti i identitet pojedinca, razina samopoštovanja se smanjuje. Osim tehnike usporedbe, prema Rosenbergu, pojedinac procjenjuje samopoštovanje te ga i gradi kroz interakciju sa značajnim osobama iz okoline. Ako značajne osobe iz okoline imaju negativno mišljenje, razina samopoštovanja se smanjuje (14). Prema Coopersmithu i sur., tijekom razvoja djeteta pojam o sebi postaje složeniji, dijete razvija svijest o vlastitoj vrijednosti i vrednuje svoje sposobnosti (15). Coopersmith definira samopoštovanje kao samoevaluaciju kojom pojedinac odražava razinu prihvaćanja ili neprihvaćanja sebe. Tvrdi da je samopoštovanje stupanj kojim pojedinac procjenjuje vlastite sposobnosti, uspješnost, važnost i vlastitu vrijednost (15). Samopoštovanje će ovisiti o osobinama pojedinca, ponašanju roditelja prema djetetu, utjecaju vršnjaka, partnera, ali i o kulturi i okolini iz koje potječe te životnim događajima (15). Prema navedenim definicijama, samopoštovanje je produkt sposobnosti ili nesposobnosti, pri čemu će pojedinac određivati razinu uspjeha ili neuspjeha ovisno o karakteristikama koje mu predstavljaju važnost u životu. Istraživanje koje je obuhvaćeno ovim radom, odnosi se na samopoštovanje kod mladih odraslih osoba. Pri definiranju samopoštovanja navedene skupine važno je uzeti u obzir segment ponašanja roditelja, to jest roditeljevog stila odgoja, prihvaćanje ili odbijanje u djetinjstvu, strukture obitelji pojedinca te podršku ili odbijanje okoline, partnera ili prijatelja (16). Prema brojnim autorima, djeca koja nisu bila prihvaćena i rasla su u obitelji ili sredini koja ih je odbijala, pri formiranju svog identiteta razviti će negativnu sliku o sebi (16). Istodobno zaključuju da odbacivanje nanosi veliku štetu djetetovom psihičkom razvoju (15). Prema istraživanjima na razini spola, pokazalo se da djevojčice u razdoblju adolescencije imaju znatno niže samopoštovanje u odnosu na dječake (15). Utjecaj roditelja na razinu samopoštovanja vrlo je važan. Navedeno dokazuju brojna istraživanja navodeći segment prihvaćanja i pružanja topline ključnim za razvoj samopoštovanja. Samopoštovanje pozitivno korelira sa blagostanjem, pozitivnim učincima i životnim zadovoljstvom, dok je u negativnoj korelaciji sa depresijom, anksioznošću te općenitim rizikom za fizičko i psihičko zdravlje (30).

2. CILJ

Osnovni je cilj rada ispitati percepciju u odnosu roditeljskog stila odgoja i samopoštovanja odraslih mladih osoba.

U tu se svrhu ispitivalo:

- Najzastupljeniji roditeljski stil odgoja
- Postoje li razlike u percepciji roditeljstva i samopoštovanja s obzirom na muški i ženski spol.
- Postoji li povezanost roditeljskog stila odgoja i samopoštovanja odraslih mladih osoba.

3. ISPITANICI I METODE

3.1. Ustroj studije

Istraživanje je provedeno po principu presječne studije (17).

3.2. Ispitanici

Istraživanje je obuhvatilo ukupno 227 osoba koje su činili studenti Sveučilišnog prijediplomskog i diplomskog studija Sestrinstvo i Fizioterapija te integriranog Sveučilišnog prijediplomskog i diplomskog studija Dentalne medicine Fakulteta za dentalnu medicinu i zdravstvo Osijek te osobe mlađe životne dobi od 18 do 40 godina starosti. Podatci su prikupljeni u razdoblju od 11. ožujka do 23. travnja 2024. godine. Sudionici u istraživanju dobrovoljno su pristali ispuniti online anketni upitnik. Svi ispitanici obaviješteni su o ciljevima ovog istraživanja te su ispunjavanjem ankete pristali na dobrovoljno sudjelovanje u istraživanju. Tijekom i nakon istraživanja ispitanicima je osigurana apsolutna anonimnost te se dobiveni rezultati nikako ne mogu povezati s pojedinim ispitanikom.

3.3. Metode

Instrument ispitivanja bio je anketni upitnik koji se sastojao od dvaju dijelova.

Prvi je dio ispitivanja sadržavao pitanja sociodemografskih obilježja ispitanika: podatke o dobi, spolu, radnom statusu/student, bračnom statusu roditelja, broju braće i sestara, obiteljskoj anamnezi (tjelesne i mentalne bolesti).

Drugi dio upitnika sastojao se od dvaju validiranih skala/ljestvica.

Prvi su instrument ispitivanja kreirali Divya, T. V. i Manikandan, K; *Skala percipiranog stila roditeljstva*, Odjel za psihologiju, Sveučilište Calcut, Kerala, Indija 2013 (18). Autor je dao pismenu suglasnost za korištenje upitnika pri ovom istraživanju, koja se nalazi u poglavlju Prilozi. Uz korištenje Skale percipiranog stila roditeljstva kao instrumenta ispitivanja, ispitanici će procijeniti stil odgoja svojih roditelja. Točnije, procjenjivat će autoritarni, autoritativni i permisivni stil roditeljstva (18). Skala se sastoji od ukupno 30 čestica. Odgovori će biti svrstani po tablicama odgojnih stilova, s pet ponuđenih odgovora od *nikad*, *rijetko*, *ponekad*, *često* i *uvijek*. Odgovori su validirani od 1 do 5 stupnjeva po Likerovoj ljestvici.

Drugi je primijenjeni instrument *Rosenbergova skala* samopoštovanja koju je kreirao Moris Rosenberg 1979. godine (19). Skala je javno dostupna te je korištenje besplatno (30). Skala se sastoji od deset tvrdnji, pet tvrdnji definiranih u pozitivnom smjeru, na primjer: *Osjećam da posjedujem niz vrijednih osobina*, te ostalih pet u negativnom smjeru, na primjer: *Sve više dolazim do spoznaje da jako malo vrijedim*. Čestice se procjenjuju pomoću Likertove skale od 5 stupnjeva, pri čemu 1 označava *uopće se ne odnosi na mene*, vrijednost 2 *uglavnom se ne odnosi na mene*, vrijednost 3 *neodlučan*, vrijednost 4 *uglavnom se odnosi na mene* i vrijednost 5 *u potpunosti se odnosi na mene*. Raspon rezultata je od 1 do maksimalnih 36, pri čemu će veći rezultat upućivati na nižu razinu samopouzdanja.

Pouzdanost upitnika

Pouzdanost čestica prvog upitnika ispitana je prema Cronbach Alpha koeficijentu prema kojem je izračunat svaki stil te je utvrđeno da autoritativni stil ima alfa koeficijent od 0,79, autoritarni 0,81 i popustljivi 0,86. Svi stilovi ljestvice percipiranog stila roditeljstva imaju prihvatljivu razinu pouzdanosti. Autori potvrđuju da je skala validirana (18).

Pouzdanost čestica drugog upitnika pokazuje koeficijent ponovljivosti Guttmanove ljestvice od 0,92 što ukazuje na izvrsnu konzistentnost. Test-retest pouzdanosti u razdoblju od 2 tjedna otkriva korelacije od 0,85 i 0,88 što ukazuje na izvrsnu stabilnost (20).

3.4. Statističke metode

Obrada podataka obavljena je uz pomoć statističkog programa za računalnu obradu podataka (SPSS) postupcima deskriptivne i inferencijalne statistike. Za odabrane čestice izračunati su minimalni rezultat (Min), maksimalan rezultat (Max), medijan (C), aritmetička sredina (M) te standardna devijacija (SD). Korišten je t-test i korelacijska analiza pri čemu su izračunati Spearmanovi koeficijenti korelacija (Rho), te klasična statistička analiza pomoću programa Excel. Statistički program SPSS (SPSS Statistic inačica 29.0.2.0. IBM Corp. Armonk, New York.)

4. REZULTATI

4.1. Opća obilježja ispitanika

Istraživanje je obuhvatilo 227 ispitanika od kojih je njih 183 (81 %) ženskoga spola, a 44 (19 %) muškoga spola (Tablica 1). Prema kronološkoj dobi, većina je ispitanika dobne starosti do 25 godina, njih 107 (47,1 %), 32 (14,1 %) ispitanika dobne je starosti od 26 do 30 godina, a 88 (38,8 %) ispitanika dobne starosti od 31 do 40 godina (Tablica 2). S obzirom na stručnu spremu u istraživanju je sudjelovalo najviše ispitanika srednje stručne spreme, njih 95 (41,9 %). Najmanji broj ispitanika, njih 2 (0,9 %) izjasnilo su se da je nekvalificirano. Isto toliko ispitanika, 2 (0,9 %), nije odgovorilo na navedeno pitanje (Tablica 3). Prema radnom statusu ispitanika u istraživanju je sudjelovalo najviše zaposlenih ispitanika, njih 107 (47,1 %). Najmanji udio ispitanika, njih 3 (1,3 %) nezaposleno je (Tablica 4). Od ukupnog broja ispitanika, najviše njih, čak 161 (70,9 %) izjasnilo se da su im roditelji u braku. Najmanji broj ispitanika, njih 9 (4 %) imaju roditelje koji žive u izvanbračnoj zajednici (Tablica 5).

Tablica 1. Ispitanici prema spolu.

Spol	N	%
Ženski	183	81
Muški	44	19
Σ	227	100

Tablica 2. Ispitanici prema kronološkoj dobi.

kronološka dob	N	%
do 25	107	47,1
od 26 do 30	32	14,1
od 31 do 40	88	38,8
Σ	227	100

Tablica 3. Ispitanici prema stručnoj spremi.

Stručna sprema	N	%
NKV	2	0,9
SSS	95	41,9
VŠS	72	31,7
VSS	50	22
doktor/magistar znanosti	6	2,6
Neodgovoreno	2	0,9
Σ	227	100

Tablica 4. Ispitanici prema radnom statusu

radni status	N	%
Zaposlen	107	47,1
Student	81	35,7
Oboje	36	15,9
Nezaposlen	3	1,3
Σ	227	100

Tablica 5. Bračni status roditelja

Bračni status roditelja	N	%
u braku	161	70,09
izvanbračna zajednica	9	4
Rastavljeni	34	15
samohran/na	11	4,8
udovac/ica	12	5,3
Σ	227	100

4.2. Deskriptivna statistika odabranih dimenzija ispitivanih varijabli

Autoritativni odgojni stil ispitanici su procjenjivali s najviše odgovora *često* (36 %) i *uvijek* (24,4 %), što pokazuje da je autoritativni stil roditeljstva najzastupljeniji u percepciji odgojnog stila roditelja. Ukupno 60,4 % ispitanika odabralo je tvrdnju *često* ili *uvijek* što upućuje na percipiranje autoritativnog odgojnog stila od strane svojih roditelja.

Tablica 6. Autoritativni odgojni stil

Broj	Nikad	Rijetko	Ponekad	Često	Uvijek	
1	0	7	31	97	92	227
4	5	8	22	69	123	227
7	5	25	56	101	40	227
10	6	24	33	80	84	227
13	6	20	31	85	85	227
16	12	33	72	110	0	227
19	98	64	37	25	3	227
22	12	38	39	86	52	227
25	17	33	68	72	37	227
28	6	19	71	92	39	227
	167	271	460	817	555	2270
%	7	12	20	36	24	

Autoritarni odgojni stil ispitanici su procjenjivali s najviše odgovora *nikad* (35,9 %) i *rijetko* (27 %), što sugerira nižu razinu percepcije autoritarnog odgojnog stila od strane svojih roditelja. Ukupno 15 % ispitanika odabralo je tvrdnju *često* ili *uvijek* što upućuje na percipiranje autoritarnog odgojnog stila.

Tablica 7. Autoritarni odgojni stil

Broj	Nikad	Rijetko	Ponekad	Često	Uvijek	
2	11	39	101	63	13	227
5	56	64	51	43	13	227
8	179	27	15	6	0	227

11	121	57	34	13	2	227
14	92	69	35	25	6	227
17	35	63	83	41	5	227
20	65	85	46	23	8	227
23	53	75	65	26	8	227
26	114	59	33	14	7	227
29	88	76	39	19	5	227
	814	614	502	273	67	2270
%	36	27	22	12	3	

Popustljivi odgojni stil ispitanici su procjenjivali s najviše odgovora *nikad* (42,1 %) i *rijetko* (28,5 %), što sugerira da je većina ispitanika percipirala ne prakticiranje popustljivog odgojnog stila od strane svojih roditelja. Ukupno 10,5 % ispitanika odabiralo je tvrdnju *često* ili *uvijek* što upućuje na percipiranje popustljivog odgojnog stila.

Tablica 8. Popustljivi odgojni stil

Broj	Nikad	Rijetko	Ponekad	Često	Uvijek	
3	95	65	40	19	8	227
6	69	77	61	18	2	227
9	82	79	50	13	3	227
12	26	66	88	37	10	227
15	125	57	31	11	3	227
18	119	68	28	10	2	227
21	106	69	28	19	5	227
24	139	50	24	11	3	227
27	83	59	46	33	6	227
30	112	58	32	22	3	227
	956	648	428	193	45	2270
%	42	29	19	9	2	

Na tvrdnju *Roditelji mi pružaju brigu i ljubav* najviše ispitanika obje zadane grupe bilo je sklono birati odgovor *uvijek*, čak 93 (50,82 %) ispitanika ženskoga spola te 17 (38,64 %) ispitanika muškoga spola. Najmanje birani odgovor bio je *rijetko*, tek 8 (4,37 %) ispitanika ženskoga spola i 4 (9,09 %) ispitanika muškoga spola odabralo je taj odgovor.

Tablica 9. Roditelji mi pružaju brigu i ljubav

Roditelji mi pružaju brigu i ljubav.		rijetko		ponekad		često		uvijek	
		N	%	N	%	N	%	N	%
spol	ženski	8	4,4	23	12,6	59	32,2	93	50,8
	muški	4	9,1	10	22,7	13	29,5	17	38,6
Σ		12	5,3	33	14,5	72	31,7	110	48,5

Za tvrdnju *Svoje slobodno vrijeme provode sa mnom* obje zadane grupe ispitanika bile su sklone odabirati odgovor *uvijek*, njih 84 (45,9 %) ispitanika ženskoga spola te 16 (36,4 %) ispitanika muškoga spola. Najmanji broj ispitanika odabirao je odgovor *rijetko*, njih 8 (4,4 %) ispitanika ženskoga spola i 4 (9,1 %) ispitanika muškoga spola.

Tablica 10. Svoje slobodno vrijeme provode sa mnom

Svoje slobodno vrijeme provode sa mnom.		rijetko		ponekad		često		uvijek	
		N	%	N	%	N	%	N	%
spol	ženski	8	4,4	30	16,4	61	33,3	84	45,9
	muški	4	9,1	10	22,7	14	31,8	16	36,4
Σ		12	5,3	40	17,6	75	33	100	44,1

Kod tvrdnje *Uspoređuju me s drugima* primjetna je razlika u odgovorima s obzirom na spol ispitanika. Najveći broj ispitanika ženskoga spola 55 (30,1 %) bio je sklono navedenu tvrdnju procjenjivati s *ponekad*, a najmanji broj 8 (4,4 %) odabirao je odgovor *uvijek*. S druge strane, najveći broj ispitanika muškoga spola, njih 20 (45,5 %) zadano je tvrdnju procjenjivao kao *često*, a najmanji broj, njih 3 (6,8 %) *nikada*.

Tablica 11. Uspoređuju me s drugima.

Uspoređuju me s drugima.		nikada		ponekad		često		uvijek	
		N	%	N	%	N	%	N	%
spol	ženski	53	29	55	30,1	22	12	8	4,4
	muški	3	6,8	9	20,5	20	45,5	5	11,4
Σ		56	24,7	64	28,2	42	18,5	13	5,7

Izračunati su minimalan rezultat (Min), maksimalan rezultat (Max), medijan (C), aritmetička sredina (M) te standardna devijacija (SD) (Tablica 6.) odabranih tvrdnji koje se odnose na procjenu samopoštovanja pri čemu su dobivene vrlo visoke procjene.

Tablica 12. Deskriptivni podaci tvrdnji koji se odnose na procjenu samopoštovanja

Tvrdnje	min	max	C	M	SD
Mislim da vrijedim, barem koliko i drugi ljudi	1	5	4	4,11	1,02
Osjećam da posjedujem niz vrijednih osobina	1	5	4	4,13	0,98
Osjećam da sam isto toliko sposoban kao i većina ljudi.	1	5	4	4,05	1,06
Sposoban sam raditi i izvršavati zadatke podjednako uspješno kao i većina drugih ljudi	1	5	4	4,16	0,98
Općenito govoreći zadovoljan sam sobom.	1	5	4	3,88	0,90

Najčešći broj odgovora na tvrdnju *Općenito govoreći zadovoljan sam samim sobom* je *Uglavnom se odnosi na mene*. Tu je tvrdnju odabralo najviše ispitanika ženskoga spola, njih 95 (52,2 %) te najviše ispitanika muškoga spola njih 21 (47,73 %). Najmanji broj ispitanika, 3 (1,65 %) ispitanica ženskoga spola i 2 (4,55 %) ispitanika muškoga spola u potpunosti se ne slaže s tvrdnjom.

Tablica 13. Općenito govoreći zadovoljan sam samim sobom

Općenito govoreći zadovoljan sam sa samim sobom.	U potpunosti se ne slažem.		Uglavnom se ne odnosi na mene.		Neodlučan/na sam.		Uglavnom se odnosi na mene.		U potpunosti se odnosi na mene.		
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
	ženski	3	1,65	8	4,39	33	18,13	95	52,2	43	
muški	2	4,55	4	9,09	7	15,91	21	47,73	10	22,72	
Σ	5	2,21	12	5,31	40	17,7	116	51,33	53	23,45	226

Tvrđnju *Osjećam se da sam isto toliko sposoban kao i većina ljudi* ispitanice ženskoga spola, njih 82 (44,8 %) najčešće su procjenjivale kako se u potpunosti odnosi na njih, dok su ispitanici muškoga spola, njih 19 (43,2 %) najčešće procjenjivali da se uglavnom odnosi na njih.

Tablica 14. Osjećam se da sam isto toliko sposoban kao i većina ljudi

Osjećam se da sam isto toliko sposoban kao i većina ljudi.	U potpunosti se ne slažem.		Uglavnom se ne odnosi na mene.		Neodlučan/na sam.		Uglavnom se odnosi na mene.		U potpunosti se odnosi na mene.		
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
	ženski	7	3,8	7	3,8	21	11,5	66	36,1	82	
muški	4	9,1	1	2,3	10	22,7	19	43,2	10	22,7	
Σ	11	4,8	8	3,5	31	13,7	85	37,4	92	40,5	227

4.3. Korelacijska analiza odabranih dimenzija ispitivanih varijabli

Ispitana je povezanost pružanja roditeljske ljubavi i brige i općenitog zadovoljstva samim sobom te je utvrđena pozitivna korelacija ($Rho=0,283$, $P<0,01$). Ispitanici koji su se u potpunosti slagali s tvrdnjom *Općenito govoreći zadovoljan sam sa samim sobom*, također su bili skloni u potpunosti se slagati i s tvrdnjom *Roditelji mi pružaju brigu i ljubav*.

Tablica 15. Korelacijska analiza procjene tvrdnji *Općenito govoreći zadovoljan sam sa samim sobom* i *Roditelji mi pružaju brigu i ljubav*.

	Općenito govoreći zadovoljan sam sa samim sobom	Roditelji mi pružaju brigu i ljubav
Općenito govoreći zadovoljan sam sa samim sobom	1,000	
Roditelji mi pružaju brigu i ljubav	0,283**	1,000

* $P < 0,05$, ** $P < 0,01$

Ispitana je povezanost tvrdnje *Roditelji me uspoređuju s drugima* i *Osjećam se da sam isto toliko sposoban kao i većina ljudi* utvrđena je negativna korelacija ($Rho = -0,284$, $P < 0,01$). Ispitanici koji su se slagali s tvrdnjom da ih roditelji uspoređuju s drugima bili su skloni ne slagati se s tvrdnjom da se osjećaju sposobnima kao većina ljudi.

Tablica 16. Korelacijska analiza procjene tvrdnji *Uspoređuju me s drugima* i *Osjećam da sam isto toliko sposoban kao i većina ljudi*.

	Uspoređuju me s drugima.	Osjećam da sam isto toliko sposoban kao i većina ljudi.
Uspoređuju me s drugima.	1,000	
Osjećam se da sam isto toliko sposoban kao i većina ljudi	-0,284**	1,000

* $P < 0,05$, ** $P < 0,01$

5. RASPRAVA

U ovom je istraživanju sudjelovalo 81 % ispitanica ženskoga spola te 19 % ispitanika muškoga spola. Navedeni je rezultat ujedno i očekivan s obzirom na spolnu raspodjelu u zdravstvu Republike Hrvatske – veći je broj zaposlenih medicinskih sestara u odnosu na medicinske tehničare (21). Brojni autori navode kako je sestrinstvo profesija u kojoj su u većem broju zastupljene žene. Navedena činjenica stoga može opravdati i rezultate ovog istraživanja. Istraživanje je najvećim dijelom obuhvatilo studente Fakulteta za dentalnu medicinu i zdravstvo (FDMZ) koji su upitnike ispunjavali anonimno putem online ankete. S obzirom na činjenicu da je u hrvatskom zdravstvu veći broj zaposlenika ženskoga spola, bilo je očekivano da će i među studentima na fakultetima zdravstvenih studija prevladavati ženski spol. Osim studenata Fakulteta za dentalnu medicinu i zdravstvo u Osijeku, ispitanici su bili i osobe mlađe životne dobi od 18. do 40. godine života. Budući da se istraživanje odnosilo na procjenu stila roditeljstva te razinu samopoštovanja, osobe ženskog spola češće su pristajale sudjelovati u istraživanju. Pretpostavlja se kako je razlog tomu veća otvorenost za raspravljanje o odgojnim postupcima njihovih roditelja te procjenu vlastitog samopoštovanja u odnosu na muški spol koji je o navedenom slabije otvoren za procjenu i/ili komunikaciju. Ženski spol odavno se povezuje s majčinskom praksom koja obuhvaća skup njege, zaštite i odgoja djece (22). Poželjan je ideal žene u društvu i dalje majčinstvo, briga za djecu i kućanstvo. To je činjenica koja se kroz povijest mijenja te žena postaje suvremenija i profesionalno angažiranija (22). Navedeno potvrđuje pretpostavku kako je žena ta koja je više orijentirana na obitelj, stoga će češće stupiti u rasprave o obitelji, odgoju i odgojnom stilu, kako zbog procjene stila odgoja vlastitih roditelja tako i zbog procjene i poticaja na razmišljanje o stilu odgoja koje provodi prema vlastitoj djeci.

Najveći broj ispitanika zaposlene su osobe, njih 47,1 %, dok su studenti činili 35,7 %. Iako je ovo istraživanje najvećim dijelom provedeno pri Fakultetu za dentalnu medicinu i zdravstvo u Osijeku te su sudjelovale osobe koje su dio studijskog programa, važno je naglasiti kako su polaznici navedenog fakulteta u većem broju zaposleni zdravstveni djelatnici, kao i oni koji su zaposleni putem studentskog servisa što potvrđuje rezultat od 15,9 % ispitanika koji su studenti u radnom odnosu.

Analiza odgovora ispitanika koji se odnose na procjenu samopoštovanja odraslih mladih osoba potvrđuje vrlo visoke procjene. U radu je prikazano 5 tvrdnji koje su definirane u pozitivnom smjeru skale koja sadrži još 5 tvrdnji definiranih u negativnom smjeru. Ispitanici

pokazuju podjednaku razinu slaganja s tvrdnjama *Osjećam da sam isto toliko sposoban kao i većina ljudi* do tvrdnje *Sposoban sam raditi i izvršavati zadatke podjednako uspješno kao i većina drugih ljudi*. Nadalje, neznatno manju razinu slaganja ispitanici pokazuju s tvrdnjom *Općenito govoreći zadovoljan sam sobom*.

Ovo istraživanje pokazalo se vrlo privlačno studentima kao i osobama mlađe životne dobi kojima je u trenutnom životnom razdoblju vrlo važna procjena razine vlastitog samopoštovanja. Samopoštovanje je ključno za prijelazne životne faze kao što je početak studiranja. Studenti su na prelasku iz srednjoškolskog na studijsko obrazovanje izloženi prilagodbi i preispitivanju vlastite vrijednosti i životnih ciljeva, što može rezultirati padom motivacije i samopoštovanja te izloženosti stresu (23). Osobe mlađe životne dobi jednako preispituju vlastitu vrijednost koja je izložena riziku zbog novih i nepredvidivih situacija kao što je formiranje obitelji.

Analizom drugog instrumenta ispitivanja u ovom radu i provedene deskriptivne statistike može se pretpostaviti da su osobe mlađe životne dobi, kao i studenti, zadovoljni samim sobom, imaju razvijenu pozitivnu sliku o sebi te se osjećaju sposobnima kao i većina drugih ljudi. Ovakav pozitivan i poželjan rezultat može se povezati s odnosom s roditeljima koji seže iz djetinjstva, a utemeljen je na pružanju ljubavi, brige i prihvaćanju djeteta. Prihvaćanjem djeteta ostvareni su brojni pozitivni ishodi kao što su veće samopoštovanje, prilagodba na nove i nepredvidive situacije koje su ključne u mlađoj životnoj dobi, pozitivne socijalne vještine, razvoj empatije i brojne druge pozitivne karakteristike (15). Istraživanje Soensen i sur. ukazuju kako je ismijavanje i ucjenjivanje djeteta, uspoređivanje s drugom djecom te vikanje na dijete povezano s niskim samopoštovanjem kod djece (15). Prema rezultatima istraživanja Brajša i Martinić tumače da će dijete koje ima višu razinu samopoštovanja razviti i veću samokontrolu, osobito ako su k tome majke i očevi prihvaćajući umjesto odbacujući i kontrolirajući te i sami imaju veće samopoštovanje (15).

Analizom rezultata utvrđena je pozitivna korelacija u odnosu odgovora osoba koje su općenito zadovoljne samim sobom i slaganja s tvrdnjom *Roditelji mi pružaju brigu i ljubav*. Navedeni rezultat potvrđuju i brojna istraživanja kojima je potvrđena činjenica da odgojni stil roditelja može imati utjecaj na razinu samopoštovanja.

Za razliku od osoba visokog samopoštovanja koje su zadovoljne sobom, osobe niskog samopoštovanja imat će lošiju sliku o sebi te će podcjenjivati vlastite sposobnosti (24). Roditeljstvo ima važnu ulogu u razvoju samopouzdanja kod djece te će na dijete ostvariti

pozitivan ili negativan utjecaj. Dijete koje je pogriješilo te posljedično tome imalo negativan tretman roditelja poput vikanja, kažnjavanja i općenitu uporabu negativnih komentara i riječi, razvit će negativnu sliku o sebi (24). Analiza rezultata odgovora ispitanika vezanih uz tvrdnju *Roditelji mi pružaju brigu i ljubav* upućuju na to da ispitanici najčešće biraju odgovor *uvijek*, a samo njih 12 odabralo je odgovor *rijetko*. To bi značilo da je većina mladih ljudi u dobi od 18. do 40. godine života imala odgovarajući pristup podrške svojih roditelja te sukladno tome nije iznenađujuće da su i rezultati analize samopoštovanja vrlo visoko procijenjeni. Prema navedenoj analizi, odgojni stil koji su primjenjivali roditelji osoba koje su označile odgovor *uvijek* zasigurno je autoritativan, što potvrđuju i dobiveni rezultati percepcije stila roditeljstva.

Prilikom procjene odgojnog stila vlastitih roditelja, najveći broj ispitanika odabirao je odgovore *uvijek* i *često* što ukazuje na prisutnost autoritativnog odgojnog stila. Autoritativan stil uključuje otvorenu komunikaciju između roditelja i djeteta, pružajući jasne informacije i smjernice, ohrabrenje i očekivanja od adolescenta, pružajući puno brige i ljubavi, uključuje zajedničko provođenje vremena, pravilno usmjerenje, ohrabrenje pri donošenju odluka (18). Kako bi formirali pojedince koji imaju pozitivnu sliku o sebi te odgovarajuću razinu samopoštovanja, roditelji moraju obratiti pozornost na stil odgoja koji koriste jer samopoimanje koje je pozitivno razvija se kroz odgojni stil roditelja (25). Postoji veliki broj istraživanja vezanih uz stil roditeljstva i njegov utjecaj na razvoj djece i mladih odraslih osoba (26). Prema istraživanju provedenom u Indiji, a koje se odnosi na utjecaj roditeljskog stila odgoja te osobnosti roditelja i dječjeg temperamenta na razvoj anksioznosti kod djece, potvrđeno je kako je popustljiv odgoj od strane oca rizik za anksiozni poremećaj kod djece, dok autoritativni odgojni stil majke štiti dijete od razvoja anksioznosti (5). Američki psiholozi Galambos, Barker i Almedia proveli su longitudinalnu studiju koja je obuhvaćala ponašanje djece od 12. do 16. godine u 109 obitelji i učinak odgojnih postupaka roditelja na probleme u ponašanju. Uočena je najmanja razina problema u ponašanju kod djece čiji su roditelji nadzirali njihovo ponašanje, ali bez korištenja prisile i zabrane (8).

Analiza rezultata odgovora ispitanika vezanih uz tvrdnju *Svoje slobodno vrijeme provode sa mnom* pokazuje da je najčešći odgovor *uvijek*, dok je samo njih 12 biralo odgovor *rijetko*. Postavljanje granica bitna je odrednica u odgoju djece, dok je podrška roditelja vrlo učinkovit prediktor za postizanje uspjeha u školi, ali i učenja emocionalnoj stabilnosti. Iako je adolescencija dob u kojoj je dijete pod utjecajem vršnjaka, činjenica je da su djeca nezadovoljna kada ih roditelji nemaju vremena saslušati i od roditelja očekuju da svoje slobodno vrijeme provode s njima (8). Druženje s djetetom u slobodno vrijeme odnosi se na

komponentu autoritativnog stila roditeljstva te se smatra vrlo važnom stavkom za razvoj samopoštovanja, postizanje uspješnih rezultata tijekom školovanja i studiranja te štiti dijete od poremećaja u ponašanju. Istraživanje provedeno u Americi prema McHale, Crouter i Tucher o vremenu provedenom s roditeljima, pozitivno je koreliralo s uspjehom i ocjenama. Također su dobiveni i rezultati prema kojima djeca koja provode vrijeme s roditeljima imaju manju razinu depresije, manje emocionalnih poteškoća te je to pozitivno koreliralo sa socijalnom prilagodbom (8).

Analiza rezultata odgovora ispitanika na tvrdnju *Uspoređuju me s drugima*, upućuje na to da je najčešći odgovor ispitanica ženskog spola bio *rijetko*, dok su pripadnici muškog spola odabirali odgovor *često*. Istraživanjem o roditeljskom stilu odgoja i samopoštovanju djece autora Zakeri i Karimpour utvrđeno je da roditelji, čiji se odgoj djece temelji na prihvaćanju i manjoj kontroli te uspoređivanju s drugima, utječu na razvoj visokog samopoštovanja kod svoje djece. Pokazalo se da su roditelji imali utjecaja na visoku osobnu procjenu i osjećaj vlastite vrijednosti kod svoje djece (27). Samopoštovanje se opisuje kao osobna procjena osjećaja vlastite vrijednosti, važnosti ili sposobnosti. Istraživanjima su potvrđeni pozitivni učinci odgojnih stilova koji uključuju prihvaćanje i podržavanje na razinu samopoštovanja kod djece (27).

Pri ispitivanju povezanosti tvrdnje *Roditelji me uspoređuju s drugima i Osjećam se da sam isto toliko sposoban kao i većina ljudi* utvrđena je negativna korelacija. Točnije, ispitanici koji su se složili s tvrdnjom da ih roditelji uspoređuju s drugima bili su skloni ne slagati se s tvrdnjom da se osjećaju sposobnima kao većina ljudi. Uspoređivanje s drugima karakteristika je autoritarnog odgojnog stila koji uključuje visoke standarde, disciplinu, usporedbu s prijateljima, kritiziranje pri aktivnostima, kažnjavanje pri nepoštivanju pravila, nedostatak utjehe i naklonosti, ograničenja te nepružanje rješenja pri pojavi problema (18). Kroz temeljit pregled literature o odnosu roditeljskih stilova i samopoštovanja djeteta, utvrđeno je da je samopoštovanje izravno povezano s roditeljskim stilom koji roditelji primjenjuju u odgoju (28). Prema istraživanju provedenom u Indiji utvrđeno je kako su djeca roditelja koji su prakticirali autoritarno roditeljstvo imala nisko samopoštovanje jer su imala krute i vrlo stroge roditelje koji su uništili njihove sposobnosti da se racionalno nose sa životnim situacijama. To je pridonijelo padu samopouzdanja i samopoštovanja kod djece, čineći da se osjećaju inferiorno, nesigurno i bezvrijedno (28). Zaključuje se da je samopoštovanje djeteta obrnuto povezano s autoritarnim roditeljskim stilom, dok se s druge strane za autoritativno roditeljstvo kaže da ima pozitivan ili izravan odnos sa samopoštovanjem djeteta.

Samopoštovanje podrazumijeva povjerenje koje čovjek ima u vlastitu vrijednost i sposobnost te je bitan aspekt života koji utječe na djetetovu sadašnjost i budućnost (28). Najvažnije je okruženje za dijete njegova obitelj te roditelji kao primarni aspekt djetetova života. Postupci koje roditelji koriste za odgoj i socijalizaciju svoje djece poznate su kao roditeljski stilovi koji imaju veliki utjecaj na samopoštovanje pojedinca (28). Sve navedene studije u pregledu literature navode važnost autoritativnog odgojnog stila za boljitak djece svih dobnih skupina.

6. ZAKLJUČAK

Na temelju provedenog istraživanja i dobivenih rezultata mogu se izvesti sljedeći zaključci:

- Ispitanici su procijenili najzastupljenijim autoritativni roditeljski odgojni stil.
- Nije zabilježena statistički značajna razlika u percepciji roditeljskog stila odgoja i samopoštovanja u odnosu na muški i ženski spol.
- Utvrđena je povezanost roditeljskog stila odgoja i samopoštovanja odraslih mladih osoba – odrasle mlade osobe koje su percipirale autoritativni odgojni stil imale su i visoku razinu samopoštovanja.

7. SAŽETAK

Cilj istraživanja: Cilj je rada ispitati percepciju u odnosu roditeljskog stila odgoja i samopoštovanja odraslih mladih osoba.

Ustroj studije: presječno istraživanje.

Ispitanici i metode: U istraživanju je sudjelovalo 227 osoba koje su činili studenti Fakulteta za dentalnu medicinu i zdravstvo Osijek te osobe mlađe životne dobi od 18 do 40 godina starosti. Kao instrument istraživanja upotrijebljena su dva validirana upitnika: *Skala percipiranog stila roditeljstva* i *Rosenbergova skala samopoštovanja*.

Rezultati: Obradeni su rezultati ispitanika od kojih su 183 ispitanika činile žene, a 44 muškarci. Utvrđena je zastupljenost autoritativnog odgojnog stila. Izračunati su minimalan rezultat, maksimalan rezultat, medijan, aritmetička sredina, te standardna devijacija odabranih tvrdnji koje se odnose na procjenu samopoštovanja pri čemu su dobivene vrlo visoke procjene. Ukupno 60,4 % ispitanika potvrđuje prisutnost autoritativnog odgojnog stila vlastitih roditelja. Nasuprot tome, popustljivi i autoritarni stilovi znatno su manje zastupljeni s ukupno 10,5 %, odnosno 15 % odgovora. Ispitana je povezanost pružanja roditeljske ljubavi i brige i općenitog zadovoljstva samim sobom te je utvrđena pozitivna korelacija ($Rho=0,283$, $P<0,01$). Ispitana je povezanost tvrdnje *Roditelji me uspoređuju s drugima* i *Osjećam se da sam isto toliko sposoban kao i većina ljudi* te je utvrđena negativna korelacija ($Rho=-0,284$, $P<0,1$).

Zaključak: U provedenom se istraživanju autoritativni stil roditeljstva pokazao najzastupljenijim odgojnim stilom. Nije zabilježena statistički značajna razlika u percepciji roditeljskog stila odgoja i samopoštovanja u odnosu na muški i ženski spol. Utvrđena je povezanost roditeljskog stila odgoja i samopoštovanja odraslih mladih osoba.

Ključne riječi: odrasle, mlade, osobe; roditeljski, stil, odgoja; roditeljstvo; samopoštovanje.

8. SUMMARY

The contribution of a parenting style to the perceived self-esteem of young adults

Aim of the research: The aim of this research is to examine the perception in relation to a parenting style and the self-esteem of young adults.

Structure of the study: A cross-sectional study.

Respondents and methods: The number of research respondents was 227: students of the Faculty of Dental Medicine and Health Osijek, and younger persons from 18 to 40 years of age. Two validated questionnaires were used as a research instrument: the Perceived parenting style scale and the Rosenberg self-esteem scale.

Results: The results of the respondents were processed, of which 183 respondents were women and 44 were men. The perception of authoritative parenting style was established. The minimum score, the maximum score, the median, the mean score, and the standard deviation of the selected statements related to self-esteem assessment were calculated, whereby very high assessments were obtained. A total of 60.4 % of respondents perceive authoritative parenting style of their parents; in contrast, permissive and authoritarian parenting styles are significantly less represented with a total of 10.5 %, i.e. 15 % of response.. The connection between conveying parental love and care and general self-approval was examined, whereby a positive correlation was established ($Rho=0,283$, $p<0,01$). Also, the connection between the following statements was examined: *My parents compare me to others* and *I feel that I am as capable as most people*, whereby, on the other hand, a negative correlation was established ($Rho= -0,284$, $p<0,1$).

Conclusion: In the conducted research authoritative parenting style proved to be the most represented parenting style. No statistically significant difference was found in the perception of parenting style and self-esteem in relation to male and female gender. According to the above result, a high level of self-esteem was established, as well as the connection between a parenting style and the self-esteem of young adults.

Keywords: young, adults; parenting, style; parenthood; self-esteem.

9. LITERATURA

1. Brajša-Žganec A. Dijete i obitelj: emocionalni i socijalni razvoj. Jastrebarsko: Naklada Slap; 2003.
2. Čudina-Obradović M, Obradović J. Psihologija braka i obitelji. Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga; 2006.
3. Belsky J. The Determinants of Parenting: A Process Model. *Child Dev.* 1984; 55: 83-96.
4. Đuranović M, Klasnić I, Maras A. Popustljiv roditeljski odgojni stil i odgojne vrijednosti djece. Vrijednosne orijentacije novih naraštaja. 2020; 60-66.
5. Sahithya BR, Raman V. Parenting Style, Parental Personality, and Child Temperament in Children with Anxiety Disorders-A Clinical Study from India. *Indian J. Psychol. Med.* 2021; 43:382-391.
6. Luketin D, Sunko E, Kokorić Tomašević J. Roditeljstvo je dvosmjernan odnos: priručnik za bolji odnos s djetetom, Split: Tiskara Šegović d.o.o; 2015.
7. Berk LE. Dječja razvojna psihologija. Jastrebarsko: Naklada Slap; 2015.
8. Zrilić S. Autoritarni odgojni stil roditelja kao prediktor školskog neuspjeha. *Pedagogijska istraživanja* 2. 2005; 125-138
9. Mlinarević V. Odgoj djeteta i komunikacija roditelja u suvremenim uvjetima. *Nova prisutnost* 20. 2022; 1: 133-145.
10. Chuibin K, Fakhra Y. Impact of Parenting Style on Early Childhood Learning: Mediating Role of Parental Self-Efficacy. *Front. Psychol.* 2022; vol 13.
11. Pintar Ž. Roditeljstvo u otporu. *Školski vjesnik.* 2018; 67: 287-297.
12. Rosenberg M. *Society and the Adolescent Self-Image.* Princeton University Press, Princeton, NJ.1965.
13. Acosta Garcia J, Checa y Olmos F, Matheu ML, Carreno TO. Self esteem levels vs global scores on the Rossenberg self-esteem scale. *Heliyon.* Elsevier. 2019; e-01378
14. Rosenberg M, Pearlin LI. Social class and self-esteem among children and adults. *Am. J. Sociol.* 1978; 84: 53-77.
15. Martinić P, Brajša Žganec A. Uloga roditeljskog ponašanja i samopoštovanja oca i majke u samopoštovanju i samokontroli dječaka i djevojčica. *Ljetopis socijalnog rada.* 2020; 27: 481-503.
16. Blackhart GC, Nelson BC, Knowles ML, Baumeister RF. Rejection Elicits Emotional Reactions but Neither Causes Immediate Distress nor Lowers Self-Esteem: A Meta-Analytic

- Review of 192 Studies on Social Exclusion. *Personality and Social Psychology Review*. 2009; 13(4): 269-309.
17. Marušić M. i sur. *Uvod u znanstveni rad u medicini*. 5. izd. Udžbenik. Zagreb: Medicinska naklada; 2014.
18. Divya, TV, Manikandan, K. *Perceived Parenting Style Scale*. Department of Psychology, University of Calicut, Kerala, India. 2013
19. Rossemberg M. *Rossemberg Self-Esteem Scale*. *Conceiving the Self*. New York: Basic Books. 1979.
20. Ciarrochi J, Bilich L. *Acceptance and Commitment Therapy*. Measures Package Process measures of potential relevance to ACT. School of Psychology University of Wollongong. 2006.
21. Hrvatska komora medicinskih sestara. Registar HKMS. Dostupno na adresi: <https://www.hkms.hr/licence> Datum pristupa: 26.6.2024.
22. Lukaš M, Puhanić L. *Suvremene uloge žene u obitelji iz perspektive studenata istočne Hrvatske*. *Nova prisutnost* 18. 2020; 2: 295-310.
23. Selimović A, Tomić Selimović Lj, Emić E, Husarić M. *Saompoštovanje i prilagodba na studij: da li studenti višeg nivoa samopoštovanja imaju bolju emocionalnu, socijalnu i akademsku prilagodbu?* *Primenjena psihologija*. 2019; 12: 263-281.
24. Bezinović, P. *Percepcija osobne kompetentnosti kao dimenzija samopoimanja*. Neobjavljena doktorska disertacija. Zagreb: Filozofski fakultet; 1988.
25. Rohmalimna A, Yeau O, Sie P. *The Role of Parental Parenting in the Formation of the Child's Self-Concept*. *World Psychology*. 1(2). 2022; 36-45
26. Wijayanti LM, Tukiran M, Santoso PB, Purwanto A, Hyun CC, Asbari M. *Parenting Style and Home Education Transform Human Development*. *JEMAR*. 2020. 1; 294-298
27. Zakeria H, Karimpourb M. *Parenting Styles and Self-esteem*. Elsevier. *Procedia Soc*. 2011. 29; 758 – 761
28. Jadon S, Tripathi S. *Efect of Authoritarian Parenting style on self esteem of the Child: A Systematic Review* Priyansha. *IJARIE-ISSN*. 2017. 3; 909-913.
29. Darling N, Steinberg L. *Parenting Style as Context: An Integrative model*. *Psychol. Bull*. 1993. 113; 487-496.
30. Monteiro R, Lins de Holanda Coelho G, Hanel HPP. *The Efficient Assessment of Self-Esteem: Proposing the Brief Rosenberg Self-Esteem Scale*. *ARQOL*. 2022. 17: 931–947.